

GÜNAHKAR DA OLSA MÜSLÜMANI SEVMİYİ ÖĞRENMELİYİZ

Euzubillahimineşşeytanirracim

Bismillahirrahmanirrahim.

Çok aziz çok muhterem, müslüman kardeşlerim!

Sözlerime rahman ve rahim olan Rabbimiz Allahu Teâlâ hazretlerinin adıyla başlarım. Alnının teri ile elinin emeğiyle hayatını kazanan siz kardeşlerimi en içten duygularım-la sevgi ile selamlıyorum.

es-Selamu aleyküm ve rahmetullahi ve berekatuhu.

a. Mü'minler Allah'ın Dostlarıdır

Mü'minler Allah'ın dostlarıdır. Bu dostluk, bu velilik bütün iman ehli için umumidir. Kâfirler ise Allah'ın mesuliyet bile yüklemediği hayvanlardan bile daha şaşkın. Çünkü hiç olmazsa onların sorumluluğu yok. Ama Allah insanoğlunu akıl nimeti ile şerefgâh eylemiş. Ve akılı kendisini bilmek ve bulmakla mükellef kılmıştır. Allah cümle Âdemoğullarına hidayet nasip eylesin. Bizim dileğimiz, temennimiz onların akıllarını kullanıp insafa gelmeleri,

hakkı bulup dünyalarını ve âhiretlerini kurtarmalarıdır.

Mü'min kardeşlerimize gelince mü'min kardeşlerimiz tabaka tabakadır. Derece derecedir, vasıfları çok farklı. Bir kısmı çok cahil, Allahu Teâlâ hazretlerinin emirlerinden, yasaklarından Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in âdabından ahlâkından, Kur'ân-ı Kerîm'in yolundan, cennetin istikametinden haberleri az. Bir kısmı gafildir, gerçekleri çeşitli sebeplerle göremiyorlar. Ama ibadet sadece namaz ve niyazdan ibaret değil ki.

İbadet Türkçe'ye tercüme edilirse anlamı kulluk, kul olmak, Allah'a gerçek kul olmak mânasına geliyor. Gerçek kulluk ise camiye, namaza, Ramazan'a, hacca, belli zamana ve belli yere mahsus değildir. İbadet insanın şuurlu olduğu zamandan ruhunu teslim ettiği zamana kadar içinde bulunduğu zamanda ve zeminde Rabbinin önünde ona güzel kulluk etme sanatıdır. Bunu yapabilene ne mutlu. Allah cümlemize bunu kolaylaştırın, bilenlere de bilmeyenlere yardımcı olma hususunda üstün gayretler versin.

Türkiye'mizin bir şehrinde, sanıyorum geçtiğimiz asrın sonlarında ve bu asrın başlarında yaşamış bir arif kimsenin hayatını anlatmışlardı. Türkiye'nin şarkında bir şehirde oturmakta iken, aldığı işaretler üzerine daha çok sevap kazanmak için; irşad, talim ve terbiye düşüncesiyle daha başka yerlere gitmeye karar vermiş.

Geçen gün Hamburg camiinde Sudanlı bir kardeşe rastladık. Biliyorsunuz üç aylardayız, Recep ayındayız. Yarısı geçti, sonuna geldik. Salı günü Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in miracının sene-i devriyesi. Demek ki Recep ayını, üç ayları ganimet bilmiş Allah'ın dinini anlatmak için ülkesinden çıkmış. Bizim camide bir akşam namazı kıldırmış. Sedası güzel, kıraati mükemmel, ilmini sordum. 20 Sene Mekke-i Mükerrede kalmış, şu kadar sene Medine-i Münevvere'de kalmış, şu kadar sene kendi ülkesinde ilim tahsil eylemiş, şu kadar sene diyâr-ı Hind'e gitmiş. Pakistan'da, Hindistan'da Hanefi ulemâmızdan ilim tahsil eylemiş.

Mübarek camide konuşmaya kalktığı zaman, kendisi mükemmel fasih Arapça konu-

şuyor. Tadına doyum olmayacak mükemmelikte konuşuyor. Cemaatin yarısından fazlası da bilhassa Arapça bilenler kalktılar, gittiler. Asıl onların dinlemesini istiyorduk. Çünkü biz onlara kendi dillerinden hitap edecek kadar Arapça'yı güzel kullanamıyoruz. Bu kullanabilirdi. O zât ile bir başka arkadaşımızın evine gittik.

Sabahleyin biz kahvaltıya oturduk, o mübarek kenara çekildi. Oruca niyetli imiş, dedim ki: “Maşaallah bütün sevapların hepsini siz toplayıp götürmek istiyorsunuz.” güldü. Mübarek aylarda terk-i diyâr edip Allah'ın dinine hizmet etmek için yola çıkmış. İlimle ömrünü geçirmiş, ibadetle, namazla, zikirle, tesbihle, oruçla vaktini değerlendiriyor. Ne mutlu.

İşte o Türkiye'deki alim de anlaşılın irşad edip daha çok sevap kazanayım, diye kendi diyarını terk etmiş. Çevresindeki dervişleri de; “Efendim, siz nereye giderseniz bizde peşinizdeyiz.” demişler. Onlar da eşyalarını yüklemişler ve yola çıkmışlar. Kendilerine yerleşecek bir kasaba veya şehir arıyorlar. Bu yolculuk esnasında bir şehre vardıkları zaman

sabah namazını kılıyorlarmış. Sabah namazından sonra işraka kadar evrâd-ı şerîfe okuyup, zikr-i tesbihle, Kur'ân-ı Kerîm'le meşgul oluyorlarmış.

Ondan sonra dervişler kasabaya dağılıyormuş. Öğleye doğru hocalarının huzurlarında toplanıyorlarmış. Hocaları soruyormuş, “Nasıl buldunuz kasabayı”. “Efendim şahane, havası güzel, suyu çok nefis. Meyvalık bolluk, insanları çok misafirperver. Hepsi bizi evine misafir etmek istiyor. Hepsi ikramda bulundu, güler yüz gösterdi. Güleç muamele ettiler. Şahane bir yer bize de yer ayırabilecekler. Türkiye'nin burasına yerleşebiliriz.” demişler.

Hoca Efendi başını eğmiş, mütebessim demiş ki: “Kardeşlerim, denklerinizi, yüklerinizi hazırlayın daha hava kararmadan yolumuz uzun, geceye kalmadan daha ileriki kasabaya varalım.” Peki efendim, demişler. Bu kasabada kalmak istiyorlar ama peki efendim, demişler. Öbür kasabaya gelmişler yine aynı işler, yine orada sabah namazı kıldıktan sonra aynı konuşmalar. Hoca efendi yine daha ileriki kasabaya gitme emri veriyor. Nihayet öyle bir kasabaya gelmişler ki o geldikleri

kasabada öğleye doğru dervişlerin hepsinin suratı bir karış asık olarak geri gelmişler. Dervişler perişan, yüzleri asık, canları sıkılmış, kıpkırmızı sinirli durumda, gergin bir vaziyette gelmişler.

Hoca Efendi: “Hayrola ne oldu sizlere?” demiş.

“Aman efendim ne diyara geldik anlayamadık ki. Nasıl bir memleketmiş burası. Yolda bize sataştılar, laf attılar, hakaret ettiler. Olmadık sözler söylediler, zaten buranın havası da fena. Toprağı da çorak, ekin de bitmez, meyvesi de az vesaire. Burada hiç durmayalım, hemen gidelim.” diye teklif etmişler hocalarına. Hoca Efendi gene bir müddet gözlerini yummuş, düşünmüş. “Evlatlarım denklerinizi açın, bu kasabaya yerleşiyoruz.” demiş. Demişler ki: “Efendim o kadar güzel kasabaları geçtik geçtik. Geldik bu çorak yere, oralarda oturalım demediniz. Şimdi burada yerleşmeye karar veriyorsunuz.”

Evladım, demiş bu itiraz edene “Demin siz kendi ağzınızla söylemediniz mi burada ilim yok, irfan yok, edep yok, terbiye yok,

ahlâk yok. Bu insanlar misafir nimeti bilmez, müslüman kıymeti bilmez. Sert muamele ederler, şöyle kötü şeyler.” “Evet dedik.” “Demek ki buranın İslâm'a ihtiyacı var. Onun için buraya yerleşeceğiz. Buraya Allah'ın emirlerini öğreteceğiz. Bu insanlara İslâm'ın güzelliğini anlatacağız. Bu insanları Kur'an ahlâkıyla ahlâklandıracağız. Bu insanları Resûlullah'ın sünneti ile sünnetlendireceğiz. Vazifemiz budur.” demiş.

Çünkü mü'minin işi dünyanın keyfi, sefası ve havası ve manzarası değildir. Çünkü;

Fânî dünya hoştur ama akıbet mevt olmasa.

Bu dünya güzel ama sonunda öleceğiz. Nasıl olsa bırakacağız, biz onu bırakmasak o bizi bırakacak. Onun için bu dünyaya “vefasız dünya” demişler. Kimine kavun yedirir kimine kelek, demiş. Yarı şaka yarı ciddi buna güvenilmez, demiş. Bir kocadan konuşlanmış kocakarı demişler. Çünkü bizim işimiz Allah'ın rızasını kazanmak oluyor. Onun için Allah kendi ehli olanlara, ehlullah olanlara kendi

dinine yardım azmi, aşkı, şevki, gayreti ve kuvvetini ihsan eylesin.

Muhterem kardeşlerim, bir tüccar bir yere bir mal getirirken ne düşünür? Malın sürümünü düşünür. O beldenin ihtiyacını düşünür. O insanların talebini düşünür çünkü ticarete arz ve talep kanunu çok önemlidir. Siz şimdi buraya Türkiye'den koyun eti ithal eder misiniz? Etmem. Çünkü buranın kat kat gerdanlı Merinos koyunları var. Çok daha ucuz, etmem dersiniz. Yün ithal eder misiniz? Etmem, bunların adamlarının zaten eski ailevî mesleği yüncülük, dersiniz.

Ben de bu tüccarlar gibi bu salonda size hitap etme şerefi bahşedilince en lüzumlu olan bilgiler nelerdir diye düşündüm. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in hadîs-i şerîfleri bahçesine, o gülistana girdim. O gülistandan bazı çiçekler kopardım kopardım. Bunlar defnedilecek, aldım oradan, size geldim. Ben de bu bahçeden neler toplanmış onları size nakletmek istiyorum. İnşallah şu demetim, şu buketim makbule geçer.

Biliyorum ki hepiniz mü'minsiniz; cehennemden korkar, cenneti istersiniz. Allah'ın rızasını gözetirsiniz. Onun için Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*den Ebu Hureyre *radiyallahu anh*'ın rivayet ettiği Müslim İbni Süheybe'nin de sahih kitabına kaydettiği bir hadîs-i şerîf ile bu topladığım çiçekleri size sunmaya başlıyorum.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Hazretleri buyurmuş ki değerli kardeşlerim:

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَا تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى تُوْمِنُوا،
وَلَا تُوْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوْا. أَوْ لَا أَدُلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا
فَعَلْتُمْوَهُ تَحَابَبْتُمْ؟: افشوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ. حم م د ت
1هـ حب عن أَبِي هُرَيْرَةَ، هب عن ابن مسعود.

Bence bu hadîs-i şerîfi, büyük harflerle evlerimize, salonlarımıza, binalarımızın cephesine yazmamız gerekiyor. Camilerimizin

---

¹ Müslim, "İmân", r. 93; Ebû Dâvud, "Edeb", 130, r. 5193; Tirmizî, "İsti'zân", 1, r. 2688; İbn Mâce, "Mukaddime", 9, r. 68; İbn Mâce, "Edeb", 11, r. 3692; Ahmed b. Hanbel, II, 442, r. 9709; Ahmed b. Hanbel, II, 477, r. 10177; Ahmed b. Hanbel, II, 495, r. 10431; İbn Hibbân, *Sahîh*, I, 471, r. 236; İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, V, 248, r. 25742; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, XI, 180, r. 8371; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, X, 392-393, r. 21064.

cephe duvarına yazmamız gerekiyor. Benim boyumdaki harflerle yazmamız gerekiyor. Çünkü Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Hazretleri yemin etmiş. “Allah'a yemin ederim.” şu tarzda yemin ediyor:

Vellezi nefsi biyedihi Şu canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki. Ne demek bu? Canı Allah veriyor, Allah alır. Benim canımı da bana hayatımı da Allah vermiş, alırsa o alır. Dilerse yaşatır, dilerse öldürür. Dilerse sıhhatli eder, dilerse hasta eder. Her şey onun elinde. İşte o Allah'a yemin olsun ki. Biz olsak ne deriz? *Vallahi billahi tallahi* yapıyoruz yeminleri.

b. Cennet'e Ancak İman Edenler Girer

“Canım kudreti elinde olan o Zât-ı Cemile Hamd olsun ki yemin olsun ki cennete inanmadıkça giremezsiniz.” Tamam hocam bu imtihanı geçeriz biz, çünkü inanıyoruz. Bundan korkumuz yok imanımız var cennete inşaallah bu imanı Allah kaptırtmasın elimizden. Şeytan bir oyun edip de etrafımızda dolaşıp da bu imanı elimizden almasın.

Çünkü Peygamber Efendimiz diyor ki: “Şeytan kuzu gibi olan Âdemoğullarının kurdu gibidir.” Bir kuzu meydanda olsa körpe kuzucuk bir kurt onu nasıl haklar. Çobanı olmasa haklar. Kuzu kaçamaz, kurt onu haklar, o kuzucuk o kurttan kurtulamaz.

c. Müslümanlar Birbirlerini Sevmedikçe Hakiki Mü'min Olamazlar

Evliyâullahtan birisinin gözünden Allahu Teâlâ Hazretleri perdeyi kaldırmış. Bakmış ki şeytanlar yeryüzünde sineklerin kaynaştığı gibi kaynaşıyorlar. İnsanların üstünde, sağında solunda ödü patlamış. Allah bizim imanımızı hayatımız boyunca muhafaza etmemizi nasip etsin. Vefatının boyunca da o şeytân-ı aleyhillâneye kaptırmasın. Emanetimizi sahibine iman-ı kâmil ile teslim etmeyi nasip eylesin. Umarız ki Rabbimiz imanımızı korusun.

Ama ikinci cümlesi son derece önemli. *Hatta tuminu vela tuminu hatta ehabbu.* Birbirinizle dost olmadıkça birbirinizi sevmedikçe hakiki mümin sayılmazsınız. O iman sadece kuru laftan, kuru iddiadan ibaret değil. Mü'min ise birbirini sevecek. Mü'min isen

öteki mü'min kardeşlerini sevmek zorundasın. İşte beni korkutan taraf, size ikaz ve ihtarda bulunmak istediğim nokta budur.

Ben biraz dert babası durumunda olduğum için, beş torun babasıyım, dedesiyim, bir de dert babasıyım. Onun için bana herkes derdini sağ olsun gelir; sırrını açar, söyler. Biz müslümanlar sevmeyi bilmiyoruz. Bazı çocuk yemek yemesini bilmez, bazı insan doğru yolda doğru yürümesini bilmez. Bazı insan bisiklete binmesini bilmez. Bazı insan araba kullanmasını bilmez. Bizim de bir cahilliğimiz var, birbirimizi sevmeyi bilmiyoruz.

Nasıl bir şeydir bu, kırmızı renkli midir, sarı renkli midir, mavi renkli midir? Yenilir mi, içilir mi, büyük müdür, küçük müdür? Elle mi tutulur, suyla mı yutulur? Bilmiyoruz, birbirimizi sevmeyi bilmiyoruz. Nereden biliyorsun? Sevmiyoruz da ondan. Birbirimizin aleyhindeyiz, bu ona çelme takıyor, o onun aleyhinde. O onu kötülüyor, o onu tepelemeye çalışıyor. O onun karşısına, silah çekmiş çıkıyor. Onun malına, mülküne, ırzına, ailesine saldırıyor. “Anladım hocam. Bizi demiyorsun sen; Iraklı, İranlı diyorsun, oh kurtuldum.”

Bizim kendi aramızda var. Nasıl kendi çocuklarımız birbirleriyle bazen kavga ederler. Bizim kendi aramızda var. Birbirimizi sevmeyi öğrenmeliyiz.

Müslümanın müslüman üzerinde dört hakkı var, buyurmuş Peygamber Efendimiz. Bunlar bizlerin öteki bütün müslümanlara karşı genel tutumumuzu gösteren cümleler. Onun için sevdim ve bir de bu çiçeği kopardım sizin için o bahçeden. Onu size okumak istiyorum.

أربع من حق المسلم عليك أن تعين محسنهم وأن
تستغفر لمدنبيهم وأن تدعو لمدبرهم وأن تحب
تائبهم

Erbaun min hakkil müslimine aleyke buyurmuş Peygamber Efendimiz.

Senin üzerinde öteki Müslümanların 4 tane hakkı olur. Yani sen onlara karşı böyle hareket etmekle görevlisin böyle yap.

Allah için kâfirleri sevmeyeceğiz de mü'minlere karşı tavrımız ne olacak? 4 tavır var. Eğer karşıımızdaki iyi müslümansa muhsin

ise ibadetini itaatini güzel yapan, doğru düzgün, yerli yerinde bir insan ise bir iyilik yapmaya kalkışmışsa cami yaptıracak, çeşme yaptıracak, köprü yaptıracak, okul yaptıracak vesaire. İyilik yapma aşkında, hevesinde doğru bir insansa senin vazifen nedir?

En tubine muhsineh Onun o yapmak istediği iyiliğe destek olmaktır. Yardımcı olmaktır, birincisi bu. Birisini gördük; yük altında, uğraşiyor, didiniyor ama o hayırlı bir şey. Sen de yükün altına biraz girivereceksin. Sen de biraz omuzlayıvereceksin. O hayır yapılacak, senin vazifen iyi huy ile hayır yapmak isteyen insana destek olmaktır bir.

Eğer karşıdaki günahkâr bir müslüman-
sa, “Tamam o zaman hocam onun tepesine çıkarım, anasını ağlatırım. Canına okurum, tahta kurdu gibi ezerim. Kanını etrafa saçarım.” Hayır öyle demiyor Peygamber Efendimiz, buyuruyor ki:

Ve en tesragfine bi müznibihim. Onun günahları için senin tövbe ve istiğfar etmeni istiyor. Günahkârlara tövbe ve istiğfar etmek. Bu nasıl şeydir? Bu müslümanlık vazifesi.

Sen hep kendi kendine dua ediyorsun da acaba bir keresinde de bir gecelik de dua edip bir günahkâr kardeşin için “Yâ Rabbi! Sen onun gûnahtan kurtulmasına yardımcı ol. Affeyle Yâ Rabbi günahını bağışla, doğru yola gelsin.” Diyebildin mi? Diyemiyoruz. Halbuki müslümanın müslüman kardeşinin gıyabında yaptığı dua makbuldür. Allah reddetmez, hem de süratle kabul buyurur.

Ben biliyorum, bir arkadaşımızın çocuğu konuşmuyordu. 6 mı, 7 mi, 8 yaş oldu, çocuk konuşmuyor. Eli düzgün, ayağı düzgün, her şeyi muntazam. Konuşmuyor. Bir kardeşimiz dua etti, çocuk düzeldi. Konuşmaya başladı. Demek ki gıyabında dua edip ona afv u mağfi-ret dileyeceğiz.

Ve en teduve bi müdbirihim. Eğer o karşıımızdaki müslüman müdbir ise ona da dua edeceğiz.

Müdbir ne demek? Müslüman müdbir ise dua edeceğiz ne demek? Birkaç mânası var, bir; idbar, talihin ters dönmesi mânası var. Bir insan ikbalde olur veyahut idbarda olur. İkbalde olmak ne demek? Adama bir piyango

vurur, bir işi rast gelir, paşa olur. Ağa olur, milletvekili seçilir, bakan olur. Zengin olur falan. İkbalde, ondan sonra da aşağıya düşer. Tamam. İdbarda düştü mevkiiden o manada.

Demek ki düşkünlüğüne dua edeceğiz. Görüp de düşmüşse veyahut *edbere*, arkasını dönüp gitmek mânasına geliyor. Senin yanından arkasını dönüp gitmiş olan kardeşinin arkasından konuşmayacaksın, dua edeceksin. O manâya geliyor. Öteki manaya da gelebilir, o da doğrudur.

Ve en tuhibbe sahibehu. Dördüncüsü de eğer tövbekâr olmuşsa birisi onun da seveceksin. “Ama hocam bu eskiden şöyle yapardı, böyle yapardı. Asıl şu anda kusuru var mı?” Olsun tövbe etmiş mi, Allah tövbe edenleri seviyor. Ben de seviyorum. Sen de onu bağışla.

Şu sıfatlara sahip olalım lütfen. Ne yapacağız? İyi bir müslüman görürsek hayır yapan, hayrına destek olacağız. Günahkâr bir müslüman görürsek tövbe edeceğiz, istiğfar edeceğiz onun için. Yanımızda olmayan bir müslüman görürsek arkasından dua edeceğiz,

veyahut bir zamanlar iyi olan sonradan düşmüşse “Yâ Rabbim sen buna acı, yardım et. Attan inip de eşeğe binmek iyi değildir. Görüp görüp de sonradan fakirlik zordur.” falan diye yardım edeceğiz. Dua edeceğiz.

Ve bir de ne kadar hatalı, kusurlu olsa tövbe etmiş olanı da seveceğiz. Eğer biz bu hadîs-i şerîflere riayet etseydik müslümanlar arasında kavga gürültü olur muydu? Olmazdı.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Ömer İbni Mes'ûd *radiyallahu anhten* rivayet edildiğine göre şöyle buyurmuş:

أَفْضَلُ الْإِيمَانِ أَنْ تُحِبَّ لِلَّهِ، وَتُبْغِضَ لِلَّهِ، وَتُعْمَلَ
لِسَانَكَ فِي ذِكْرِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَأَنْ تُحِبَّ لِلنَّاسِ مَا
تُحِبُّ لِنَفْسِكَ، وَتَكْرَهُ لَهُمْ مَا تَكْرَهُ لِنَفْسِكَ، وَأَنْ
تَقُولَ خَيْرًا، أَوْ تَصْمُتَ. حَمَّ طَبَّ وَحُمَيْدُ بْنُ زَنْجُوِيَه
هَبَّ عَنْ مُعَاذِ بْنِ أَنَسٍ

Efdalu'l-îmâni en tuhibbe lillâhi ve tubğadu billâhi. İmanın yapışılacak sapları var, kulpların en sağlamı. Bir yapıştın mı tutunuyorsun, korkmazsın. En sağlam kulp, Al-

lah için sevmektir ve bir de Allah için kızmaktır. “Hocam şimdi iki şeyi çıkarttın ortaya. Sevmeyi anladık, kızmayı nereden çıkarttın.” Dikkat ederseniz ben çıkartmadım, hadîs-i şerîfte var, bir. İşte burada bir büyük yanlışımız ortaya dökülmüş oluyor. Son hadîs-i şerîfin ikinci cümlesinde bize bazı şeyler hep toz pembe gösteriliyor. Hep tek taraflı anlatılıyor.

Filanca adam çok güzel, ahlâklı bir adam. Hiç etliye sütlüye, tatlıya, tuzluya karışmaz. Evine gider, camiye gelir. Tekrar evine gider, hiç kimseye karışmaz, bir problemi yok. Bu iyi bir şey değil ki. Hiçbir şeye karışmamak iyi bir şey değil ki. Bu adamı herkes sever, demişler.

Orada evliyâullahtan biri demiş ki; “O zaman onda biraz münafıklık var herhalde.” demiş. Neden? Çünkü iyi insanın kötüler düşmanıdır. Kâfir, mü’minin düşmanıdır. Onun için Allah için sevmek vardır. Bir de Allah için buğzetmek vardır. Allah için buğz da var, kızmak da var; Allah için sevmek de var.

Hız. Musa *aleyhisselama* Allahu Teâlâ Hazretleri sormuş:

“Yâ Musa söyle bakalım, benim için ne amel işledin, ne hayırlı iş yaptın?”

Musa *aleyhisselam* peygamberden bir peygamber. Firavun’a karşı kahramanca iman mücadelesi vermiş büyük bir zât. Sarayda yetişmiş kibar bir insan. İmanı sağlam, hem de ne sağlam bir kimse. Firavun’un ordusu koşturup arkasından geliyor. Önlerine derya çıkıyor. Önleri su, arkası düşman. Düşman tozu dumana katarak geliyorlar. “Yakalandık. Eyvah! Mahvolduk.” diyorlar etrafındakiler.

2 قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ

Hayır Rabbim bizimle. Rabbim bize yardım edecek, diyor. Allahu Teâlâ hazretleri onları sudan geçiriyor, Firavun’u boğdurtuyor. Nasıl boğdurtmuş, nasıl olmuş? Nasıl olmuşsa olmuş ama o ilk andaki imanın sağlamlığına bakın. “Allah bizim yanımızda. Allah bizi doğru bir yere çıkartacak, hidayet edecek, kurtaracak, korkmayın.” diyor.

---

² 26/Şuara, 62.

Peygamber Efendimiz de öyle demedi mi? Mağaranın yanına kadar geldiler; hicrette kovaladılar kovaladılar, iz izlediler. Ebû Bekir Sıddîk'la ikisi mağarada, Ebû Bekir Sıddîk telaşlandı. Kur'ân-ı Kerîm'in şهادetiyle Peygamber Efendimiz ne diyor ona:

لَا تَحْزَنُ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا³

Mahsun olma, üzülme. Allah bizimle beraber, diyor.

Allahu Teâlâ hazretleri Musa *aleyhisselama* sormuş, *İhyâ* kitabında yazıldığına göre. “Yâ Musa benim için ne amel işledin?” Şimdi size sorsa ne cevap verirdiniz düşünün. Musa *aleyhisselam* da demiş ki; “Yâ Rabbi senin için namaz kıldım. Senin için oruç tuttum, senin için sadaka verdim. Senin için zekât verdim.”

Allahu Teâlâ hazretleri buyurmuş ki; “Bu yaptığın şeyler benim için değil, hepsi senin için.” Hepsi senin için, neden? Namaz senin için kalkandır, namaz senin faydana.

---

³ 9/Tevbe, 40.

4 إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ

Namaz insanı kötülüklerden çeker alır. Namaza alıştı mı insan kurtulur. Oruç kalkan, sen oruç tuttun mu iraden kuvvetlenir. Güçlü insan olursun, iradeli insan olursun. O da senin hayrına.

Sadaka senin için gölge. Kıyâmet gününde güneş tepesine yaklaştırıldığı zaman insana sadakası gölge olur.

Sonra zekât senin için nur. Verdiği zekâtlar onu karanlıktan aydınlığa kavuşturacak. Yolunu gösterecek, cennete götürecektir.

“Bunların hepsi senin için faydalı, sen benim için ne yaptın yâ Musa?” diye tekrar sorunca Musa *aleyhisselam* anlamış ki kendisine Allahu Teâlâ hazretleri bir şeyi öğretmek istiyor. Demiş ki; “Yâ Rabbi senin için olan, sırf ne senin için, sevmiş olduğun ameli bana bildir.”

Onun üzerine Allahu Teâlâ hazretleri ona buyurmuş ki:

---

⁴ 29/Ankebût, 45.

مَاذَا لَكَ عَلَيَّ قَالَ هَلْ عَادَيْتَ فِيَّ عَدُوًّا أَوْ هَلْ

وَالَيْتَ فِيَّ وَلِيًّا

Sen yâ Musa, benim uğrumda kimseyi sevdin mi? Benim için kimseye kızdın mı, buğz ettin mi? İşte bu benim içindir, diye onu söylemiş. Allah için dost ve kardeş olalım. Arkadaş olalım.

d. Allah İçin Dost Edinenlerin Değeri

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Hazretlerinden İbn Ebî Süryan'ın kitabında kaydettiğine göre Enes *radiyallahu anh* rivayete eylemiş. Diyor ki Peygamber Efendimiz:

مِنَ أَخِي أَخَا فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ رَفَعَهُ اللَّهُ دَرَجَةً فِي

الْجَنَّةِ لَا يِنَالُهَا بِشَيْءٍ مِنْ عَمَلِهِ

Bir kimse Allah rızası için bir dost edinirse, “Ben Ey Ahmet, Ey Mehmet, Ey Ali; seni arkadaş ediniyorum. Allah rızası için dost ediniyorum.” diye bir kimseyi Allah rızası için dost edinirse Allah onu cennette öyle bir dereceye çıkartır ki başka hiçbir amelle o yere çıkmak mümkün olmaz.

مَنْ أَحَدَّثَ اللَّهَ لَهُ أَخًا فِي اللَّهِ رَفَعَ اللَّهُ لَهُ بِهِ دَرَجَةً فِي الْجَنَّةِ

Ve ikinci bir arkadaş edinse o şahıs, yani birisiyle dost olmuştur yüksek bir dereceye çıktı. Bir arkadaş daha edinse, her edindiği arkadaş için Allahu Teâlâ hazretleri onun derecesini cennette bir derece daha arttırır. Ve bir derece ihsan eder ona. Onun için şöyle kalabalıkları kolaçan edelim. Dikkatli bir şekilde kollayalım gözleyelim. Etrafımızdaki insanları eleyelim, inceleyelim. Allah için dostlar edinelim ki bu yüksek derecelere nâil olalım.

Ama burada dikkat edilecek bir nokta var. Meyhanede de insanlar birbirleriyle arkadaş oluyor. Hatta bazısı diyor ki; “Gel bu akşam kafayı bulalım.” Param yok, diyor. Adam “Parası benden. Ben çekeceğim.” diyor. Parası olmasa bile illa o fiili yaptıracak.

e. Kıyamet Gününde Hangi Grubun İçinde Olacağız?

Diyor ki İbni Mes'ût *radıyallahu anh*; “Kişi Kâbe'de rükn ile makam arasında 70 yıl ibadet etse yine sevdiği ile beraber haşrolunacaktır.”

Rükün nedir? Makam nedir?

Kabe'nin rükün denilince anlaşılan kısmı Hacerül-Esved köşesidir. Hacer-ülEsved'in olduğu bölgeye rükün derler. Rükün-ü Hacerül-Esved demek. Makam dediği de imamların namaz kıldıkları kapının biraz sağ tarafında olan, daha doğrusu daha geride bir taşla üstüne cam bir şey örtmüşler Makâm-ı İbrahim diyorlar. Eskiden Kâbe'nin mihrabındaymış, o mesafeye koymuşlar. O ikisinin arasında dualar makbuldür. Çok şerefli yerdir, kıymetli yerdir, diye bilinen bir yer.

Yani Kabe-i Müşerreffe'ye gideceksin. Tam onun kapısının önünde duracaksın. Sol yanında Hacerül Esved köşesi, sağ yanında imamın durduğu, mihrabın olduğu yer. Kabe-i Mükerreme de karşıda. O simsiyah örtüsüyle, o pırıl pırıl yaldızlı ayetleriyle, o altından kapısı ile karşıda ve orada 70 sene ibadet

edeceksin. Niye orayı tarif etti? Çünkü Mekke-i Mükerreme'de, o Beytullah'ta yapılan ibadetler, başka yerlerde yapılan ibadetlere göre 100.000 misli daha fazla. İnsan burada bir namaz kılsa, bir de orada kılsa; orası yüz bin misli daha fazla sevap.

Orada 70 yıl ibadet etse bile bir insan, kimi sevdiyse onunla beraber haşrolacaktır. Bu çok önemli.. Önüne gelen birisini kendine örnek alıyor, izinden gidiyor. Sakalını ona benzetiyor, bıyığını ona benzetiyor. Kızlar öyle, erkekler bir moda çıkıyor bakıyorsun Clark Gable'ın bıyıkları. James Pi'nin bilmemesi, Gragno Gargı'nun saçları. Bizim zamanımızın eski artistleri bunlar, yeniler kimlerse bilmiyorum. Böyle herkes birisinin peşinden gidiyor.

Ne olursa olsun, rükün ile makam arasında 70 yıl ibadet etse; kimi seviyorsa onunla beraber haşrolunacağı için kötü insanları sevmemeliyiz. Yanlış yere kanca atmamalıyız. Yanlış gemiye rampa etmemeliyiz. Yanlış kapı çalmamalıyız, bu çok önemli. Herkes birisini seviyor, kişi sevdiği ile haşrolunacak. Bir de bakıyorsun cehennemde, o sevdiğinin

yanında. O zaman cehennemlik kimseyi sevmem, gayet kolay. Ama işte ölçüleri iyi bilemiyor. Cehennemlik kimseyi sevmeyin. Cennetlik kimseyi sevin ki Allah onu sizinle beraber, sizi onunla beraber cennette eylesin.

Beni çok duygulandıran bir hadîs-i şerîf. Sevban Peygamber Efendimiz'in yüzüne hayran hayran bakıyormuş. Böyle gözünü dikmiş, hayran hayran seyrediyor kendisini. Peygamber Efendimiz mütebessim, demiş ki; "Hayrola, niye böyle tatlı tatlı bakıyorsun söyle bakalım."

Diyor ki: "Anam babam sana feda olsun ey Allah'ın Resûlü. Senin o güzel, nurlu cemaline ne bakmak benim gözümü, gönlümü şenlendiriyor, nimetlendiriyorum." Hakikaten Resûlullah Efendimiz'in cemalini görmek en büyük nimet. Hakikaten güzeller güzeli. Onun gibisi yok yani.

Birisi demiş ki; "Resûlullah'ın yüzü kılıç gibi parlar." Ötekisi itiraz ediyor. "Öyle şey mi olur. Resûlullah'ın yüzü ay gibi, güneş gibi." Öyle parlar. Dişleri parlaktır, alını parlaktır. Yüzü parlaktır, öyle güzel.

“Yâ Resûlallah bu dünyada böyle bakıyorum cemaline ama korkuyorum. Âhirette senden ayrı kalacağım, diye korkuyorum. Sen insanların en üstünü olduğun için çıkacaksın Makâm-ı Mahmud'a vâsıl olacaksın, Firdevs-i Âla'da. Eğer ben eğer nasip olur da cennete girersem bile aşağılarda kalacağım. Sen nerede, ben nerede...” Cennette Kur'ân-ı Kerîm'in âyetleri sayısınca derece var, ve bir derecenin arası bu gökle yerdeki mesafe kadar. “Ben seni orada göremeyeceğim diye korkuyorum.” deyince Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

“Korkma, üzülme, mahzun olma kişi sevdiği ile beraber olacaktır.” O zaman Ashâb-ı Kirâm çok sevinmişler, bayram etmişler. En çok sevindikleri zamanlardan birisi, “Kişi sevdiği ile beraber olacak.” diye söylediği hadis zamanında olmuş. Bir de *vedduha* sûresi indiği zaman çok sevinmişler.

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ⁵

---

⁵ 93/Duhâ, 5.

Rabbin sana senin istediklerini, dileklerini bahşedecek, verecek de sen de “Oh! Yâ Rabbi!” diye razı olacaksın. Sen razı oluncaya kadar, içinde bir kırıklık kalmayana kadar her istediğini verecek, deyince sahabe-i kirâm mutlu olmuş, başlamış bayram etmeye. “Komşuda pişer, bize de düşer.” dediği gibi dedelerimizin. Biliyoruz ki Resûlullah ümmetine isteyecek. Onun için sevinmişler. İyi kimseleri seçin, kötü kimselere ihya olmayın. Arkadaş olmayın, yanlış kimseler edinmeyin. Ters kimseleri örnek almayın.

f. Günahkar Müslümanı Affetme Şekli

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Hazretleri buyurmuş ki Enes *Radiyallahu anh*'in rivayet ettiğine göre; “İki kimse birbiriyle ahbaplık etti mi, bunların arasında Allah'ın en sevdiği, kardeşine sevgisi daha fazla olan olur.” İki kardeş. Ben seni seviyorum. Sen beni seviyorsun. Bunların hangisi Allah indinde daha makbul, daha sevimli, daha sevgili, daha kıymetli? Kardeşine sevgisi ötekinden daha fazla olan. Onun için böyle yarışcasına, öyle sevmek lazım. Öyle ahbap olmak lazım.

Peki kardeşinin kusuru varsa? Kusursuz insan olmaz. Biliyoruz gül dikensiz olmaz. Herkesin elbet bir kusuru vardır. Benim kardeşimⁱⁿ? de yanıldım, şaşırdım; bir ahbaplık ettim, bir kardeşlik kurdum. Kabahati oluyor, ara sıra işlerini görüyorum. Ariflerden bir kimse demiş ki; “Kardeşinde bir kusur gördüğün zaman kendi içinde, daha ona söylemeden 70 tane özür uydur. Mazeret uydur içinden. Eğer 70 tane özre rağmen hâlâ kardeşine karşı içinde kırgınlık, kırgınlık varsa; o zaman döndür lafı kendine, kendini azarla.

“Bre insafsız sana 70 tane özür söylüyorum. Hâlâ kardeşini affetmiyorsun. Amma taş kalpli imişim ben.” diye kendini azarla diyor ariflerden bir tanesi. Güzel bir ölçüdür. İyi bir çaredir. Çünkü bazen bir şey kötü görünür ama aslında iyidir.

Kur’ân-ı Kerîm’de demiyor mu Allahu Teâlâ Hazretleri; “Siz bazı şeyleri sevmezsiniz ama o sizin için hayırlıdır. Bazı şeyleri çok istersin seversiniz ama o sizin için şerlidir.” Öyle deniliyor ama insanın ölçüsü bazen yanlış olur.

Birisi İmâm-ı Âzam Hazretleri'nin methini duymuş. Kûfe'de İmâm-ı Âzam Numan b. Sâbit, bir büyük alim varmış. Etrafına bir sürü talebe toplanırmış. Fıkıhta şöyle derya imiş, böyle kıymetli imiş, diye duymuş. “Horasan'dan gideyim yanına, madem böyle büyük bir alimmiş. Ayağının tozu olayım, şuna hizmet edeyim. Hep hizmet edeyim, yanında öleyim, bu adam benim cenaze namazımı kılsın. Beni bu kabre koysun.” diye istemiş. Kalkmış, malını mülkünü satmış. Çıkını al-
mış, Kûfe'ye gelmiş. Kûfe şehrine kapıdan girmiş, içeriye çarşısına gelmiş. Rastladığı adama: “Burada bir İmâm-ı Âzam lakaplı Numan b. Sâbit diye bir fakir alim kimse varmış. Acaba onun adresi nedir, nerede bulunur, yerini bana tarif edebilir misin? Bilir misin?” diye sormuş.

O şahıs da gülmüş, “İşte şu karşıdaki o adam. Tesadüfe bak ki şu parkta görünüyor adam.” demiş. O dönmüş, bir de bakmış ki sarığı pırıl pırıl, cübbesi muntazam, yüzü, sakalı gayet güzel. Bakmış, yakışıklı bir imam. Güzel bir kimse. Bu sefer içinde bir

kurt meydana gelmiş. “Hay Allah ya, galiba ben yanıldım.” demiş.

“Ben de sanıyordum ki beli iki büküm olmuş, eski, yamalı bir cübbe giymiş, saç sakalı birbirine karışmış, dünyayı terk etmiş bir insan göreceğim, derken böyle dünya ehli bir insanla karşılaştım. Bu bayağı fiyakalı bir insan.” falan diye, içinden şöyle bir “Yanıldım galiba. Bu benim istediğim cins bir insan olsa pek dışını süslemeye, kalkıp zorlanmaya kalkışmazdık.” diye düşünmüş.

Şöyle güya isteksiz isteksiz takip ederken İmâmı Âzam yürümüş. Orada bir dükkanın önüne gelmiş. Bir sürü üzümler varmış. Oradan atıştırmış, buradan atıştırmış, o büfeden öbür büfeye geçmiş. Öbür küfenin başına geçmiş, oradan atıştırmış. O her atıştırtırdığında bunun gözü büyüyor bu sefer. “Ya ne çeşit adamsa, karnını doyurdu buradaki üzümlerle. Boyuna yutuyor, böyle her müşteri gelir üzümünün üzümlerini tırtıklarsa o üzümde hayır mı kalır!” falan diye içinden tekrar kızgınlık başlamış.

“Yahu bu haramı helali de düşünmüyor bir tanesinin tadına baktın, şundan ver.” dedin. Anladık seçtin, helal. Ama bu ne böyle, diye kızmış. “Bırak, ben bu adamla hiç tanışmayayım.” demiş. O sırada İmâmı Âzam çıkmış, dükkânın içinden yürümüş üstteki sokağa doğru, bu da böyle isteksiz isteksiz yürümüş. Sokağa gene böyle bakmış ne yapıyor imam, diye. İmam köşede bir kadınla konuşuyor. İmâmı Âzam, hem de senli benli konuşuyor. Üstelik bir de tebessüm ediyor. “Ya bu ne laubalilik böyle!” diye adam akıllı sıtkı sıyrılmış.

Bu imamın yanına falan gidilmez, ben hele memleketime döneyim, falan diye orada topuğunun üstünde dönerken, İmâmı Âzam sokağın içinden seslenmiş. “Ey filanca dur.” İsmi ile, daha tanışmadılar ki ismini nereden biliyor? Allah bildirirse bilir. Hey filanca dur, demiş, bir sarsılmış. Yakına gelince, “Bak o deminki üzümcü dükkânı benim kendi dükkânımdır. O üzümler benim kendi bağlarımın üzümü.” demiş. Adamın başlamış sırtı terlemeye. Böyle şakaklarından ter dökülmeye. Çünkü bir kere ismini bildi, oradan bir

bocaladı, ikincisi üzümler hakkındaki düşüncelerini biliyor ona cevap veriyor. Başlamış terlemeye. falan ediyor.

“Ama ben adamlarıma tembihledim. Benim bağlarımdan üzümlerimi koparıırken olgunlarını kopartın. Koruk koparmayın, müşteriye koruk satılmasın. Koruk katılıp da ticarettime haram karışmasın diye çok çok tembihledim ama ne de olsa beşerdir hata yapabilirler, bir yanlış yapmasınlar, diye bütün büfeleri onun için dolaştım. Tatlarına onun için baktım.” demiş.

“Affedersiniz efendim.” filan ne dediyse, o biraz kıvranmış tabii karşısında. “Bu köşedeki kadın, benim sokağın içindeki konuştuğum kadın benim zevcem. Ona dedim ki hanım akşama Horasan’dan gelme bir misafir getireceğim, sende biraz hazırlık yap, dedim.” diyor. Kendisi söylüyor.

Bu üstümün, kıyafetimin güzelliğine gelince Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Hazretleri buyurmuştur ki hadîs-i şerifinde; “Allah *celle celaluhu* kişiye verdiği nimetin eserini kulunun üzerinde görmeyi sever. Allah

bana zenginlik vermiş. Ben de böyle giyiniyorum. Sen kalbe bak, içe bak.” demiş.

İmâm-ı Âzam hakkında böyle bir şey gerçekten olmuş mu? İsterse olmasın, isterse uydurulmuş bir hikaye olsun; bu hikaye şunu gösteriyor muhterem kardeşlerim: İlk bakışta kötü gibi görünen bir şey aslında iyi olabiliyor. Bir izah yapıldığı zaman iyi oluyor. O benim zevcem, deyince iş bitiyor; bu dükkân benim, deyince iş bitiyor. O bakımdan suçlamada acele etmemek lazım. Bazen insanlar doğruyu göremezler. Kardeşinin öyle yapmasında belki bir sebep vardır.

g. Hâtem-i Esam'ın Müslüman Kadın Utanmasın Diye Yaptığı

Hâtem-i Esam Hazretlerine gelip para vermeye kalkışmış. Hâtem-i Esam evliyâullahın büyüklerinden. Dünyaya metalik vermeyen insan. Tereddüt etmiş, parayı almış. Diyorlar ki; “Efendimiz niçin aldın bu parayı.” “Reddetsem nefsim hoşlanır. Almaktan nefsim ezildi. Ben paraya bakacak bir insan değilim ki. Ben ezilir miyim bunun yanında? Nefsim ezilsin diye aldım.” diyor.

O aynı zât bir gün makamında otururken bir kadın gelmiş. “Efendim size bir derdim var onu söyleyeyim falan derken evet kızım söyle derken o böyle yürürken heyecandan otururken yellenmiş. Yellenmiş, ses çıkmış. Çok mahcup olmuş tabii. Kıpırmızı kesilmiş, hoca efendi de duymuş tabii yellenmeyi. Duymuş ama bir anda vaziyete müdahale etmiş. “Orada oturma kızım, biraz daha yakına gel. Benim kulağım iyi işitmez.”

Biraz daha yakına gelmiş. Biraz konuştuğu zaman “Bağır, bağır. Benim kulağım ağır duyar.” “Ne, he” filan diye bayağı sağır taklidi yapmış kadına. Kadın da “Tamam benim bu yellenmemi, kabahatimi anlamadı bu hoca.” diye rahatlamış o zaman. Derdini söylemiş bağıra bağıra. O da bağıra bağıra cevabını vermiş.

Hâtem-i Esam kadın ölünceye kadar bu numara sezilmesin diye sağır taklidi yapmış. Kadının ölüm zamanına kadar her yerde yapmış çünkü bir yerde kulağının iyi duyduğu anlaşılır da o kadına gider de o kadın mahcup olur diye düşünmüş. Evliyâullahın hâli böyle. Güzel fikirleri böyle.

Allahu Teâlâ Hazretleri nimetlerinin şük-rünü etmeyi cümlemize nasip eylesin. Edepli kul eylesin cahil, gafil, bön, anlayışsız, edepsiz olmaktan cümlemizi korusun. Öylelerden de korusun arif kimselerle dost eylesin.

Cennetiyle cemaliyle müşerref eylesin.

Fâtiha-i Şerife mea'l-Besmele.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
8 Rebû'l-Âhir 1408 / 30.11.1987

[Bütün DiĞER ÇEŞİTLİ KONUŞMALAR'a PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü